

Tendenser og muligheter i Misjonsdiakonien

Norge er et av verdens sterkeste misjonsland. Bare New Zealand har flere misjonærer enn oss i forhold til folketallet. I norsk misjon har diakonien hatt en sterk plass, og diakonisser og diakoner, leger og misjonærer har gjort en stor tjeneste.

AV REKTOR JAN GOSSNER VED
NORSK DIAKONIHØYSKOLE,
LOVISENBERG

Sykehus, spedalske-kolonier, klinikker, helseopplysning og vaksinasjonsprogrammer har vært en selvsagt del av misjonens arbeid, likeså nødhjelp ved epidemier, sult, katastrofer, krig og ulykker.

Noen av de mest kjente misjonsnavn i nyere tid har hatt diakonien som sitt arbeidsområde, for eksempel Olav Hodne og Gudrun Sæther i India, Annie Skau Berntzen i Hong Kong, Milly Kopperud på Madagaskar og Petter Skauen i Latin-Amerika.

Misjonens har alltid gått inn i den nød som har vært på feltet, og forsøkt å gjøre noe med den. Man har ikke alltid kalt det for diakoni eller misjonsdiakoni, og det er ført de siste ti-femten årene man har arbeidet mer systematisk med misjonsdiakoni og etter hvert internasjonal dia-

koni. Misjonsselskapene har også måttet arbeide med sitt forhold til utviklingshjelp og bistandsarbeid.

NORAD-støtten til norsk misjon kanaliseres nå gjennom Norsk Misjonsråds Bistandsnemnd.

MISJONSDIAKONI ELLER MISJONÆRDIKONI?

Begrepet Misjonsdiakoni brukes om den prosess å overføre impulser til diakonal tjeneste - ved undervisning eller ved selv å vise eksemplet i handling - til de menigheter/den kirke som misjonen ved sin innsats sikter på å opprette, slik at denne selv begynner å fungere diakonalt i sin kontekst. Slik har misjonsprest Bjørn Willoch, som startet Nordens første og hittil eneste linje for misjonsdiakoni ved Norsk Diakonihøyskole, beskrevet hva misjonsdiakoni er.

Ut fra denne beskrivelsen vil mye av misjonens diakonale arbeid komme nærmere det Willoch beskriver som misjonærdiakoni, det vil si når misjonæren gjør en diakonal innsats som har egenverdi, men som ikke har menighets- opprettelse som formål.

Tendensen i norsk misjon går nå retning av integrere diakonalt arbeid og diakonale institusjoner, bistandsprosjekter etc. i den nasjonale kirkes liv. Samtidig må man arbeide for at de lokale menighetene selv fungerer diakonalt ut fra de ressurser man har. Mye av det diakonale arbeidet som er finansiert og drevet av misjonen, har vært avhengig av støtte utenfra. Man er smertelig oppmerksom på hvor lett det skapes avhengighet. "Hvite elefanter" utviklingshjelp som ikke blir videreført - finnes også i misjonens arbeid.

FRA INSTITUSJON TIL MENIGHET

Hvis vi ser på hvordan misjonen har organisert sitt diakonale arbeid, så

kan vi sterkt forenklet si at det de første hundre år (frem til ca. 1960) var det mest misjonærdiakoni. I dag er bildet mer sammensatt. Vi finner nå - institusjoner ved siden av menighetsdiakonien (sykehus, klinikker etc). - prosjekter ved siden av menighetsdiakonien (helseprosjekter bl.a.) - prosjekter integrert med menighetsdiakoni (for eksempel landsby-helsearbeid) - diakoniavdeling i en nasjonal kirke (for eksempel den lutherske kirke i Thailand og Brasil, der Norsk Misjonsselskap arbeider).

- diakonale menigheter. Disse finnes mange steder i den tredje verdens kirker. I Mali har Santalmisjonen satset utelukkende på diakoni gjennom de ressurser som finnes blant khassonkeene.

HELHETEN OPPDAGES

Når det gjelder diakoni-tenkningen, så har misjonen vært preget av den kirke eller organisasjon som har sendt den. I sin artikkel om diakonien i læreboken Missiologi i dag skriver Sigrun Møgedal at tenkningen om diakoni frem til ca. 1960 var preget av dualisme - splittelse. Misjon i egentlig forstand var evangelisering og menighetsbygging. Diakoni var det sosiale arbeid som man måtte drive på grunn av nøden eller for å få inngang for det "egentlige" misjonsarbeidet. Diakoni var en valgfri eller strategisk virksomhet som kunne legges inn i den egentlige misjonsvirksomheten eller legges utenfor.

Etter 1960 har bevegelsen vært fra dualisme til helhet og integrasjon i en trinitarisk diakonitenkning. Man har ønsket å begrunne diakonien ut fra alle tre troens artikler, med Jesus som basis og forbilde, med menigheten som praksissted og surdeig i samfunnet, og med den skapte verden som arbeidsplass for å vise Guds

- Norsk diakoni kan lære av misjonen å ta nøden på alvor. Også vi har ulike former for nød rett utenfor vår dør, men hva gjør vi med den? På misjonsmarken slipper vi ikke unna nøden så lett som man gjør her i Norge. (Foto: Diakonos/ arkiv)

kjærlighet og rettferdighet.

Denne helheten har mange av den tredje verdens folk og kirker hatt hele tiden, og vi erfarer derfor at vi i vesten i dette stykket har like mye å lære av dem som de har å lære av oss.

Flere av pionermisjonærene i forrige århundre hadde nok et slikt helhetssyn på det folk og den kultur de skulle virke i. Derfor ble språkarbeid, kulturarbeid, helse og opplæring en naturlig del av misjonsarbeidet. Lars Olsen Skrefsruds arbeid som sosial reformator blant santalene i India er ett eksempel. Johannes Einrems sosialpolitiske arbeid på Madagaskar og Halfdan Endresens kamp mot slaveriet i Kamerun er også uttrykk for det samme helhetssyn.

HVA KAN NORSK DIAKONI LÆRE AV MISJONEN?

Da Norsk Diakonihøyskole feiret ti års jubileum for misjonslinjen, hadde vi invitert Misjonsprest Dr. Olav Hodne til å svare på spørsmålet "Hva kan norsk diakoni lære av misjonen?". Her er noen av svarene

hans:

- Norsk diakoni kan lære av misjonen å ta nøden på alvor. Også vi har ulike former for nød rett utenfor vår dør, men hva gjør vi med den? På misjonsmarken slipper vi ikke unna nøden så lett, sa Hodne, og fortalte hvordan hans liv ble forandret da flyktninger i milliontall strømmet til Calcutta fra Bangladesh på grunn av borgerkrig og flom.

- Norsk diakoni kan lære å tenke bibelsk og helt om virkeligheten. Vi må ha respekt for den kultur og den helhetsforståelse som folket har.

- Norsk diakoni kan lære av misjonens erfaringer med store institusjoner og tunge prosjekter, hvor lett det skapes avhengighet og hvor lett disse institusjonene lever sitt eget liv i forhold til de små og fattige menighetene.

- Norsk diakoni kan lære av misjonen å stå på de svake og undertryktes side mot uretten.

- Norsk diakoni kan lære av misjonen å ta folkeslagene på alvor. Misjonens hjerteslag er nøden for folkeslagene, at de må lære evange-

liet om Guds nåde i Kristus å kjenne, den som kan frelse fra synd og frykt og nød, og som kan reise opp folk til et menneskeverdig og rettferdig liv i kjærlighet og tjeneste. Hvorfor brukes ikke misjonærene og misjonens erfaringer mer i det tverrkulturelle møte som Norge må lære seg mer av?

HVA KAN MISJONEN LÆRE AV DIAKONIEN ?

Det er særlig den trinitariske diakonitenkningen som i nyere tid har slått igjennom. Den er meget fruktbar, også for misjonsdiakonitenkningen.

Misjonen må lære sine menigheter at diakonien er en dimensjon i menighetens liv, ikke et spesialarbeid eller et prosjektarbeid som misjonen og utlendinger driver.

Å dele diakonien inn i fire virksomhetsområder, slik den norske Kirkes diakoniplan gjør, kan være fruktbart også i utviklingsland. De fire områdene er materielt livsgrunnlag og sosial rettferdighet, fellesskapsbyggende arbeid, sjelesorg og helsearbeid (både forebyggende

og kurativt).

Den norske sjelesorgbevegelsen, med erfaring fra ulike nødsområder i menneskets liv - sorg, kriser, overgrep, misbruk osv.- er en ressurs som de unge kirkene kan dra nytte av. Dette skjer i stor grad allerede, og norske misjonærer benytter seg av kurstilbud, har egne retreats på feltene, og benytter ressurspersoner fra Norge til kurs for nasjonale medarbeidere. En særlig innsats er gjort for å bedre misjonærbarnas situasjon i skoler og internat, og for å bearbeide vonde opplevelser ved fravær, savn og seksuelle overgrep, som dessverre også har foregått på enkelte skoler for misjonærbarn.

HVA MED MISJONÆRUTDANNINGEN ?

I Den norske kirke er det misjonsorganisasjonene som utdanner og sender misjonærer. Misjonsselskapet har sin Misjonshøyskole i Stavanger. Santalmisjonen har sitt ettårige GÅ-UT-SENTER i Hurdal, og Misjons-sambandet har sin misjonsskole på Fjellhaug. Diakoni, sosialt arbeid, nødhjelp, u.-hjelp og bistandsarbeid blir behandlet som temaer. Men vi kan ikke se at misjonsdiakoni er et eget fag eller et eget begrep. Siden så

mange misjonærer blir involvert i diakonalt arbeid og må administrere ulike prosjekter og bistandsmidler, burde denne siden ved misjonærutdannelsen styrkes. Alle misjonærer bør lære en trinitarisk tenkning om menighet, diakoni og misjon.

På Diakonhjemmet har man særlig profilert seg med begrepet internasjonal diakoni. Den teologiske høyskolen gir alle sine studenter en innføring i dette, og man har også mulighet til å få en internasjonal praksis i "det fjerde året". Man har opprettet samarbeid med lokale, diakonale organisasjoner i Afrika og Sør-Amerika. I tillegg har DIS - Diakonhjemmets Internasjonale Senter blitt den dominerende diakonale konsulentvirksomhet når det gjelder utviklings- og bistandsarbeid.

I dag er det bare Norsk Diakonihøyskole som har en egen linje for Misjons- og U-landsdiakoni. Her gis det undervisning i diakoni, misjonsdiakoni, missiologi, kulturkunnskap, u-landsfag og religionshistorie. Studentene har praksis i seks uker i et land i den tredje verden, enten i en del av norsk misjons diakonale arbeid eller i en nasjonal kirkes diakoniarbeid. Skolen har også et prosjekt

i Latvia som alle studentene blir involvert i. Det kan også nevnes at vi hvert år har en eller flere misjonærer på hjemmeopphold som tar et år med diakoniutdanning.

Kirkens Nødhjelp sponser U-landslinjen på Sagene lærerhøyskole, nå Høgskolen på Bislet, men har ingen egen utdanning for sine arbeidere.

Norsk Misjonsråd satte misjonsdiakoni på sin dagsorden for to år siden.

Det ble avdekket et stort behov for å styrke misjonærutdanningen når det gjelder diakoni. Man drøftet også behovet for gjensidig kontakt, utveksling og samarbeid med de diakonale bistands- og utdanningsmiljøene.

I en kritisk fase for norsk misjon burde diakoniens folk ta initiativ for å utvikle misjonsdiakonien videre.

Litteratur:

Berentsen, Engelsviken, Jørgensen (red.): Missiologi i dag. Universitetsforlaget, Oslo 1994

Kjell Nordstokke: Verdensvid tjeneste. En innføring i internasjonal diakoni. Verbum, Oslo 1994.

Møre bispedøme

Soknediakon i Ålesund prestegjeld

I Ålesund prestegjeld (9000 innb.) er det medhald av Lov om diakonitjeneste oppretta stilling som soknediakon.

Soknediakonen skal leie diakonarbeidet. Førrebels instruks for stillinga er utarbeidd. Hovudoppgåvene vil vere omsorg for sørgjande, besøksteneste for eldre og sjuke, arbeid mellom innvandrara, og fellesskapstiltak knytta til gudstenesta.

Stillinga krev godkjend diakonutdanning.

Lønnsramme 7. Lønnskrav må fremjast i søknaden. Sjå fullstendig kunngjering i Norsk Lysingsblad 16.02.96.

For nærare opplysningar, kontakt prost Asbjørn Gjengedal, tlf 70 12 18 79 eller diakonikonsulenten i Møre, tlf. 71 25 73 88

Søknad med rettkjende vitnemål og attestar sendast til Møre bispedømeråd, Julsundvegen 30, 6400 MOLDE. Søknadsfrist 22.03.96